

Kázeň z ev. Sl. Božích, BA (Lamač/NK), 9.6.2024,
10.00/18.00, 3. po Trojici, ES: 341, 544, 498, A 57, čít.: 1.
Kráľov 21, 1-16, **BIBLICKÉ KRIMINÁLKY 3**

1. Kráľov 21, 1 - 29:
<https://biblia.sk/citanie/sep/1krl/21>

Milí bratia a milé sestry!

Nik nie je bez chýb. Niekedy aj na súdoch dôjde k justičnému omylu. To, o čom počujeme z 1. Kráľov 21. kap., **nie je justičný omyl, ale podlá justičná vražda.** Pritom všetko sa začalo zdanlivo nevinne. Práve takto **neraz začína veľké zlo v našom svete i našom vlastnom živote: zdanlivo nevinne, maličkosťou.** V biblickom príbehu o Achábovi, Ízebel a Nábotovi je touto „maličkosťou“ **závisť.**

Udialo sa to približne sto rokov po smrti kráľa Dávida (†961 pred Kristom). Dávidovská ríša sa medzičasom rozdelila na Severoizraelské kráľovstvo a južné Judsko. Na severe vládla **dynastia Omríovcov, k nej patrila aj kráľ Acháb.** Oženil sa s **Ízebel pochádzajúcou z Fenície, z pohanského národa, ktorý si nectil Hospodina,** ani Jeho zákony.

K Božím zákonom patrilo aj to, že **pôda v zasľúbenej krajine je darom od Hospodina.**

Keď Hospodin vyslobodil Izraelcov z Egypta, sľúbil im, že ich dovedie do krajiny, v ktorej žili kedysi ich otcovia. No táto krajina bola obývaná. Keby s Izraelcami nebol Boh, nikdy by ju nedobyli, nedostali by sa do nej. Všetci Izraelci vedeli: túto krajinu nám daroval Hospodin. Józua prideliť každému z izraelských pokolení lósom určitý diel krajiny a každej rodine pripadla časť z neho. Mala sa o Boží dar svedomito starať. **Podľa Božieho zákona nemali Izraelci svoje pozemky predávať, ani prenajímať.**

Hlavným mestom Severoizraelského kráľovstva bola Samária, no kráľ Acháb si zriadil aj letné sídlo v meste Jezreel. Okolo svojho paláca chcel mať záhrady, aj záhradu na zeleninu. Bránila mu v tom však vinica patriaca Nábotovi. Acháb Nábotovi ponúkol, že jeho vinicu odkúpi alebo ju zamení za inú, lepšiu vinicu.

Pôjde o nedokonalý príklad, ale predstavte si, že by niekto povedal: „Odkúpim tvoju obrúčku, alebo ti namiesto nej dám krajší prsteň.“ Pre normálneho človeka by to bola absurdná požiadavka. Veď

obrúčka nie je iba hocijaký kus žltého kovu, je za ňou láska milujúcej manželky/manžela.

Nábot kráľa Achába hneď prvým slovom svojej odpovede odkazuje na Boží poriadok. Pán kráľ, **dať za peniaze - prediť či zameniť za iný pozemok dedičstvo darované predkom od Hospodina - to je nielenže nezákonná, ale aj bezbožná požiadavka.** Kráľ, ktorý mal byť strážcom zachovávanía Božieho zákona vo svojom ľude, žiada čosi nelegitímne a bezbožné. „Nech ma Hospodin chráni“, aby som to urobil, odpovedá mu Nábot.

Je zásadný rozdiel medzi krajinou, ktorú Hospodin dal svojmu ľudu izraelskému a pohanskými krajinami. V 5M 11, 10 - 12 Boh Izraelcom sľúbil: „¹¹ Krajina, ktorú idete zaujať, je krajinou vrchov a údolí; **vodu pije z nebeského dažďa;** ¹² **je krajinou, o ktorú sa stará Hospodin, tvoj Boh;** oči Hospodina, tvojho Boha, sú na ňu upreté ustavične, od začiatku do konca roku.“

Ako zeleninová záhrada musel byť zavlažovaný Egypt, odkiaľ Boh Izrael vyslobodil.

Achábovi ide o vinicu, Nábotovi o dedičstvo od Hospodina, ktorý povedal: „Zem sa nesmie natrvalo predávať, lebo zem je moja; a vy ste cudzincami (hostami) a usadlíkmi u mňa“ (3M 25, 23). Prorok varuje: „Beda tým, ktorí priradujú dom k domu a pole k poľu pripájajú, takže miesta niet, a sami ostávajú uprostred krajiny“ (Iz 5, 8). **Aj v duchovnej rovine sa Acháb snaží urobiť z vinice zeleninovú záhradu: Hospodina - Boha Izraela zameniť za pohanskú modlu - Baala, zaviesť Boží ľud späť do pohanstva. Nábot zostáva verný Hospodinovi, Bohu svojich otcov. Táto vernosť je aj dnes vzácna.**

Achába sa Nábotovo odmietnutie hlboko dotkne. Domov príde poriadne „vytočený“. **Voči Božím poriadkom je plný nevôle. Hospodinov zákon sa však neodvažuje zrušiť. Jeho manželka Ízebel v tom však nevidí žiaden problém...** V Hospodina neverila, Jeho zákony neuznávala. V jej pohanskej domovine kráľ stojí nad všetkými zákonmi. V pohanských kráľovstvách bol kráľ bohom. Nik mu nesmel odporovať. A kto to skúsil, bol odstránený - zabitý.

Acháb nechal manželku konať vo svojom mene. **Nezabránil jej v bezcharakternom počínaní.** V démonskom pláne, ktorým zinscenovala fingovaný proces s vopred stanoveným výsledkom: podlou justičnou vraždou.

Ízebel v kráľovom mene napíše predstaveným mesta Jezreel, aby vyhlásili pôst. Ten sa vyhlasoval, keď hrozilo vážne nebezpečenstvo alebo bolo treba Boží ľud očistiť od previnenia. Vidíme, že **Ízebel pozná Božie poriadky, keď to môže poslúžiť jej plánom.** Zároveň prostredníctvom dvoch nastrčených naničhodníkov (doslova: „synov Beliála“ /kniežaťa pekla, satana/) zabezpečí krivé svedectvo, že Nábót sa rúhal Bohu i kráľovi. Na odsúdenie by stačilo aj zlorečenie kráľovi, ktorý bol pod Božou ochranou. **Ízebel** sa však hodí, aby sa poistila aj rúhaním voči svätému Bohu. **Boha používa, len ak sa hodí do jej zvrátených sebeckých plánov. V tom je nám varovaním a výstrahou.**

Tragickou postavou však nie je iba Acháb, Ízebel, ale aj **starší Jezreela,**

autority mesta, v ktorom býval Nábót. Muselo im byť zrejmé, že obvinenie Nábota je kriváctvo. Dostali úlohu nájsť falošných svedkov. Bolo jasné, že ide o kráľovu zvoľu. No báli sa kráľa a najmä Ízebel. Podieľali sa na procese, ktorý skončil Nábotovými ukameňovaním. **Veľký kapitál zomlel drobného vinohradníka.** Acháb si privlastnil Nábotovú vinicu.

Bol to však iba zdanlivý koniec. **Do deja zasahuje Hospodin. Jeho nemožno zlikvidovať, ani Mu zapchať ústa.** Hospodin cez proroka Eliáša otvorene pomenuje zločiny spoločne zosnovanej vraždy a lúpeže a oznamuje prísny Boží trest pre kráľa i jeho manželku. Achábova úprimná ľútosť síce čiastočne oddiali naplnenie tohto trestu, ale nakoniec stihne jeho (por. 1. Kráľov 22, 29 – 38), jeho ženu aj jeho synov (2. Kronická 9, 13 – 37; 2. Kráľov 1. kap.).

Príbeh má aj evanjeliový moment: tým, že **Pán Boh uznáva Achábovu ľútosť** ukazuje, že Mu nejde o abstraktný ideál spravodlivosti, ale o jednotlivého človeka. **Bohu nie je ľahostajné, či človek oklamáva sám seba v svojej domnelej**

samospravodlivosti, alebo či ľutuje spáchané neprávosti. Účinná ľútosť je princíp, ktorý zohráva úlohu aj v našom súčasnom trestnom práve.

V tejto biblickej kriminálke sa všetko začalo zdanlivo nevinne. Kráľ Acháb zatúžil po Nábotovej vinici. Chcel ju mať, hoci vedel, že na ňu nemá nijaký nárok. Tým **prestúpil 9. Božie prikázanie**. Podľahol závidi a potom už upadal z hriechu do hriechu. Na jeho podnet Nábota krivo obvinili a to je **hriech proti 8. Božiemu prikázaniu**. Kráľ dovolil, aby bol Nábót zavraždený, čím **prestúpil 5. Božie prikázanie**. Nakoniec si vzal, čo mu nepatrilo, a tým **zhrešil proti 7. Božiemu prikázaniu. Jeden hriech plodí ďalšie**. Je to ako so snehovou lavínou. Z malej „nevinnej“ guľôčky snehu vznikne lavína, ktorá ničí a zabíja.

Veľké zlo v našom svete i našom vlastnom živote často začína maličkosťou. V príbehu o Nábotovej vinici je tou „maličkosťou“ Achábova závišť. **Závišť je slepá na jedno oko: vidí, čo nemám a čo druhý má. Nevidí, čo mám a druhý nemá. Závišť je ako pásomnica** - dlhý

červík, ktorý sa môže usadiť v ľudskom tele. Človek potom ustavične slabne, lebo z jeho potravy žije i pásomnica. Nutné je vypudiť ju z tela. Práve tak aj závišť.

Dávna múdrosť hovorí: **Čo nemáš, to nepotrebuješ! Pán Boh ti predsa dáva, čo potrebuješ**. Druhému dáva zas niečo iné. Prečo by si mu to nedoprial? Ak spočítame všetko, čo nám Pán Boh dal, máme mnoho dôvodov na vďačnosť. **Premýšľajme o tom, čo všetko sme dostali od Pána Boha a ďakujme Mu za to. Amen**.

S použitím: *Kriminalgeschichten der Bibel* (vyd. Deutsche Bibelgesellschaft, 2003);

Kolektív autorov: Cesta Božieho lidu - Starý zákon (vyd. Kalich, Praha 1991);

Nico ter Linden: Povídá se... o soudcích a králích (vyd. EMAN, Praha 2018);

Luděk Rejchrt: Slunce svítí všem (vyd. Česká biblická společnost, Praha 1994).

Martin Šefranko, evanjelický a. v. farár